

המשורר חיים גורי: „אין מכנה משותף בין זורע, הלוחם הקנאי, איש כנס

עין־ורד, ובין רובינשטיין, הליברל המתון” * גוליבר במיכלגת „העבודה” *

חבר הכנסת אליעזר רונן: „אין להצליח בפוליטיקה מבלי להסתכן”

לבחון כל איש חשד, שדעתי מעטלת בספק, בדרך של מעקב צמוד ביותר אחר צורת אכילתו וצורת שנתו כי לילה. יתר על כן: יש לבדוק באיזו צד מקנחים (הצירים) את אחוריהם; יש להתבונן היטב על גזאתם, ולשפוט על פי הצבע, הריח, הטעם, החזק או הרפיון — את דרך־המשכתם. כי אין בני־אדם מעמיקי־היגיון (רבי מחשבות נטול) כמו בעת ישיבתם על אותו כיסא, והי נסיון מורה על כך: היה מעשה באיש אחד, אשר בהרהרו מחשבות־כפירה כנגד תי המלך, היה צבע צאתו ירוק, אך כאשר השב רק לעורר מרד — היה הצבע שונה מאוד” (מסעי גוליבר, ספר שלישי, פרק שישי) (הארץ)

„לעולם אל תהיה עבר

לדיעותיך שלך”

חבר־הכנסת אליעזר רונן אינו רווח נחת מכללי ה־פוליטיקה הישראלית, והוא מנסה לחשוף את כלליה ברשימה הנושאת את הכותרת „אנאטומיה של אופור” טרגוים — או: איך להצליח בפוליטיקה מבלי להסתכן, והוא כותב:

1. „הפוליטיקה פנים רבות לה. הפוליטיקה בישראל — לא כל שכן. אך נכבדה ומסתורית — מי יודע?! הנה מיספר כללים, אשר הדבקת בהם היא ערובה להצלחה בפוליטיקה, מבלי להסתכן.

1. לעולם אל תהיה במיעוט. „שמר תמיד על כיוון הרוב. כיצד תדע מראש היכן הרוב? העיקרון לכך פשוט: אל תמהר להביע את דעתך. תן לאחרים לקבוע עמדה. אריאז תדע להיכן נושבת הרוח. ורק אז תלהיט דברך, כאשר עמדת על דיעות כל המשתתפים בויה. כך תכוון אל טעם הרוב, וטיעוניך יהיו מוחצים ביותר. מתריסרותיים כבר יושבחו כי אתה היית האחרון. וזכור רק את קביעותיך הנחרצות.

2. לעולם אל תנקוט עמדה קיצונית על לשונך. „זכור כי העמדה הקיצונית לעולם לא תזכה ברוב. דבקת בסעיף 1 (ראה לעיל) מחייבת איתך למתינות. הווה מתון־מתון. הרוב נמצא תמיד אי־שם באמצע. אמת, כדי להגיע לאמצע, יש צורך בבקלי דיעות קיצוניות. אל יהי חלקך עם אלה. זו בעייה שלם — לא שלך. „אם חלילה נקלעת לכלל מסקנה, כי הצדק עם הקיצוניים — כמשי את יצרך ואת דעתך, תפוס עמדה של מתון ומשור. אתה תצא ותכוא בין הצדדים, תמצא את שבי־החוב, ותצא נשכר פעמיים: הקיצוניים מכאן והקיצוניים מכאן — כולם יכירו לך תודה על הפשרה שאחתה עיצבת.

„זכור ושמור: תמיד מקום טוב באמצע...” ואחרי שח”ס אליעזר רונן מציע את „המילה הטובה” כנוסחה נוספת להצלחה בפוליטיקה, הוא מגיע אל העיקר:

5. לעולם אל תהיה עבד לדיעותיך שלך. „בעם השבו כי הדבקת בדעה אחת היא סממן של בגרות ועיקביות. עניין זה ביטל בתקופה האחרונה. ה־תפתחות הטכנולוגיה, הדינמיקה המדינית והממנטום ההיסטורי — כל אלה מחייבים תמורה, שינוי, תפוסות — בעמדותיך ובדיעותיך. העיקביות היא שריד אטא ויפסי שאבד עליו כלח.

„ולכן: לעולם אל תיצמד לדיעותיך מהשכשע שקבר. התלבטות, התחשבות בדעת הוולת, אייכילת לקבל הכי רעה” (בשלב זה, כמובן) הם ערכים מיפועים, אנושיים וקבילים במישור הפוליטי בישראל. אם בכל־זאת יש לך בעייה, ואתה עוקבי בדעתך — איזא תדע, כי אלה הם שרידי מיטטרים פוליטיים שאבד עליהם כלח...” (חוטם — על המשמר)

מסוקי העבט

אשר ידעין, בראיון גנזו לעיתונאי אריה אבי גרי: „רבין לא הצדיק את התקוות שתלו בו. למעשה, אני שמח שלא צירפתי לממשלתו.”

7. „מתר לי ליהנות מהחיים. אני עושה זאת על חשבוני הפרטי, ולא בכסף ציבור.”

הסאטיריקון ב. מיכאל: „משולם לא הייתי גיבור

מיפלגת־העבודה, ואני שומע זאת בפעם הראשונה.”

ח”כ אבא אבן, בתשובה להערה כי „רבין הוא

האזיז הגדול של עצמו”: „לא כל עוד אני חי.”

פניה פרס על אי־בחינת בעדה כמועמד ל־

ראשות־הממשלה: „כך יהיה יותר פנוי ואראה

אותו יותר בבית.”

עזר וייצמן, ראש מטה־הבחירות של „הרי”

כור: „בחירת רבין תקל עלינו את המלאכה להקים

את ממשלת ישראל הבאה.”

7. „אם יגיע היום שבו יבטיח לנו קארטר

הבטחות וייתן לנו ערובות, נוכל לומר לו: מי יערוב

לנו שהנשיא שיבוא אחריו לא ישנה אותו?”

שר־הביטחון שימיעון פרס: „הדמוקרטיה לא

גולדה בדיוק בתנ”ך.”

מה הם אמרו לפני

ואחרי הוועידה?

„התמודדות שנערכה לפני עשרים וחמש שנה בין יוסף שפרינצק לבין יצחק כרצבי על המוע” מרות לכהונת נשיא המדינה, הספיד שפרינצק במיספר קולות מוער, כותב יואל מרכוס ב־הארץ במאמר סיכום להתמודדות שנערכה בין שימיעון פרס ליצחק רבין על מועמדות המפלגה לראשות־הממשלה. „כשניחמנו אותו יורדיו במיעון שכלל זאת חסרו לו רק שני אחוזים מהקולות, העיר שפרינצק: „שני אחוזים אלה פירושים מבחינתי שמאה אחוזים לא אכהן עוד כנשיא המדינה.”

„דוד רמז המונה נהג לומר, טוען דניאל בלוך בדבר, במאמר סיכום שלו להתמודדות בוועידה, „כי ההפרש בין 49 אחוז ל־51 אחוז הוא מאה אחוז.”

גם מרכוס וגם בלוך כתבו מאמרים ערב ה־הכרעה בוועידת העבודה ואחריה.

יואל מרכוס בבוקר יום הבחירות: „אילו הייתי

ציר בוועידה, הייתי נותן קולי למר פרס כי ראשי

הממשלה הנוכחי ניסה ולא הצליח וראוי לתת

למישהו אחר את השאנס לעשות יותר טוב. ...לא

צריך לבדו בטענות למר רבין. הוא מיצה כל

מה שהוא יכול לתת. שנתיים וחצי בשילטון אינם

מאה ימים ומה שלא נתגלה בו עד עכשיו כבר

לא יתגלה בו לעולם. אילו קורין מהחומר של

ראשי־ממשלה לא היתה המפלגה במצב שהיא

כורז

מרכוס

נתונה, הממשלה לא היתה מה חסרת פמכות, מצב הרוח הציבורי לא היה כה קודר וקרוב ל־ווראי שגם לא היה קם ארם שיען להתמודד עמו על ראשות־המדינה.

שמיעון פרס לא הצליח לשכנע את צירי מפלגת העבודה להעניק לו רוב ולהוריד את רבין מראש הרשימה. יחד עם זאת הוא נשאר עדיין עבור מרכוס „המנהיג.”

כתב מרכוס אחרי הוועידה: „...אין מפלגתו של מר פרס מבטיחה למר רבין את ראשות ה־ממשלה במאה אחוז... אחר ההתמודדות העלים מהצבעה זו עשוי להיות, שאם כל כך הרבה הצביעו בעד המועמד הנגדי למרות גלריות ה־שמות והקביעות שהתיצבו לצד רבין, קשה לומר שמפלגה זו הולכת לבחירות עם מועמד שהוא נשבעת בכישוריו... המשמעות העיקרית שיש להכרעה זו מבחינה פוליטית היא שמר רבין ומר פרס ייהנו על ידי הוועידה לחיות יחדיו כתאומים סיאמיים.”

דניאל בלוך כתב בדבר ערב הבחירה: „איש אינו בוחר הפעם כרצבי נעלמה. לכל אחד ברור כיצד יתפקד כל אחד מהשניים, כיצד יפעל כראש צוות, באיזו מידה יפעיל את המפלגה ויתחשב בה, מה יחסו להסתדרות ולנשיא חברה וכלי כלח...”

אחרי שנפלה ההכרעה כתב דניאל בלוך:

„...יבדי יצחק רבין וחבריו מלאו האפשרות להת”

חוק מבחינה פנימית ולהוביל את מפלגת העבודה

במשך ארבע שנים מתוך שלמות פנימית ויחסים

הוגנים וקורקטים כך ששכנוס הקרנציה ייתכן

שלא תהיה התמודדות מחודשת. עיקרה של ה־

התחדשות צריך להיות בבחינת קואליציה מפלגתית

חדשה המבססת על הנהגה שמכרובה יצחק רבין,

שמיעון פרס...”

דליה ירלין הרגישה

„כמו בגרמניה הנאצית”

„אינני אומרת שאשר ירלין ברצע פשע טכני, אינני עורכת־דין. ייתכן שזה היה פשע מדפרי. אבל זה היה גם הפשע של כל המדינה” טוענת דליה ירלין, אשתו בנפרד של אשר ירלין, בראיון מיוחד שהעניקה ל־גרוזס פוטס.

„ברצע שאתה מניח אדם שהיה חלק מהשיטה בידיו של זיגל, ומציב אותו כמשך 90 יום בעימות עם השאלה: האם קיבלת או לא קיבלת כספי שוחד? — ברור שהוא מחוסל. כעבר זה לא היה יכול לקרות. אז התייצבו חברים זה לצד זה. היתה רעות. הם לא היו מניחים לאדם אחד לספוג מהלומה.”

במקום אחר בראיון מספרת דליה על פגישתה עם בעלה בתא מעצר אחרי שנחקר במשטרה: „...הוא היה אדם שונה. לא האשר שהכרתי... השכתי שאני נמצאת בגרמניה הנאצית או ברוסיה. כשנוכחתי שהם מסוגלים להביא אדם כמי אשר למצב כזה הוא העניקה אתי לבכות מכתב גלוי ליועץ־המשפטי לממשלה.”

על הרגע הקריטי שהביא את אשר ירלין להודות באשמה מספרת דליה: „אשר אמר לנו: „אני רואה את המפלגה, את המימסר, את המשטרה, את העיתונות — כולם נגדי. המשטרה יכולה לעשות כל מה שהיא רוצה. אינני יכול להמשיך יותר. תחליטו אתם: החיים או הכבוד?” ואז ענית: „הכבוד.”

„התוצאה עבור כולנו תהיה של חיזוק המשטרה ומיפוסים כמי ינאל לב... עביר הנאשמים התוצאה היא התאבדות, ערימדינה והודאות במישטרה. זהו מה שהגענו אליו. זאת לא המדינה מהסוג שביט גולויבס חלם עליה.”

„כסא אינו דגל”

ב־רשימות סוף השבוע” מגיב המשורר חיים גורי על התמודדות בין יצחק רבין ושימיעון פרס, על מועמדות מיפלגת־העבודה למישרת ראשי־הממשלה:

„אני השבתי, כי ההתמודדות חייבת להיערך בין ה־אמנות השנות על עתודה של ארץ־ישראל אל מול ההכרעות הקרבות. אנחנו וארץ־ישראל, אנחנו ושכנינו. על כל השאר, והוא חשב מאד, חברה, ואיכתי־חיים, הפערי, ועבודה, ועוד ועוד, ניתן להסכים. כאן אין מה לוקט. הדברים התנהלו אחרת. כאשר יונאל ירין מגיב בשביעות־רצון על סיכויי ריש לאור התוצאות, הוא שוכח כי הקונגלמרט שלו נושא בחובו את זרע הפורענות. אין מכנה משותף בין זורע, הלוחם הקנאי, איש כנס עין־ורד, ובין רובינשטיין, הליברל המתון...”

ומוסיף חיים גורי ואמר: „...לכן עקבתי אחר ה־

התמודדות רבין־פרס תוך תחושת־ניכור מצערת. הכל נתון לתמורה והתפוררות ויצירת אינדיבידואל חדשים,

שלא תמיד אתה יודע מה דיגלם. כסא אינו דגל, דגל

הוא יותר מזה. וכך אירע. הציונות הסוציאליסטית כדרך

נאולה חדלה להתמודד על עיקרי אמונתה...” (דבר)

כריתת ראשי הפוליטיקאים

במדור „מה יש”, מביא דורון רוזנבלום, נקודת־מבט אחרת להתמודדות רבין־פרס, תוך שהוא נעזר במסעות גליבר של יונתן סוויפט, המתאר את ההליכים הדמוקרא־טיים בארץ בלגני־בארבי, שהיא מחוז של לאפוטה, האי המרוחק באזור:

„יהיה אם וריכו או כי יתווכחו אנשי־מפלגה כחוזקה זה עם זה, יש לכך עצה ותחבולה: איש לקחת מנהיגים לכל מפלגה, להעמיד בצמרים את כל אלה אשר ראשי־הם דומים זה לזה בתכנית וכצורה. ואחרי־כך יבואו שני מנתחים זריזים, ויכרתו את אחורי קודקוד של כל צמר פעם אחת, וגם את המוח יחצו, והדברים המנתחים את חצי הקודקוד האחד מראש האחד להצי ראשו של וריכו — ולהיפך. אם רק יהיו המנתחים הללו מהירים במלאכ־תם, יתבצע דבר זה על הצד הטוב ביותר, והתוצאות — ששם ברה, מרפא למח, רצון ושיקול־דעת — כל הדברים החיוניים לאנשים, החוששים שאלוהים מינה אותם לשמור ולכוון את היכולת העולם” (מסעי גוליבר, ספר שלישי).

דורון רוזנבלום ממשיך בציטוט סוויפט, וכותב:

„פיגיה השבדה לא פחות, המעסיקה בורואי הן את הנכבד והן את המפסיד, היא: מי, בסופו של דבר, הצביע

בוועידה בעדו, ומי נגדו? כאן מציע סוויפט הצעה

נועזת ביותר, שאילו אומצה בגלוי על־ידי אנשי פרס

ורבין לפני הוועידה, היתה מנעט מאחד מהם עוגמת־נפש

עצומה, פרי אטליות מפלגות. (יש להודות, כי לקראת

הוועידה התקרבו אנשי שני המנות לשיטה שתתואר

להלן). כותב סוויפט: „ההצעה לגדולי המדינה היא,